GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 62. Joi, 19 (31) Martie. 1887.

NOU ABONAMENTU
la
„GAZETA TRANSILVANIEI."

Cu 1 Aprilie 1887 st. v., se va începe unŭ nou abonamentŭ pe trilunilŭ Aprilie, Maiu și Iuniu, la care invitămŭ pe toțĭ onorații amicĭ și sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.

Prețulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România și străinătate:	
pe trei lunĭ	3 fl.	pe trei lunĭ	10 francĭ
„ șése „	6 „	„ șése „	20 „
„ unŭ anŭ	12 „	„ unŭ anŭ	40 „

Abonarea se póte face mai ușorŭ și mai repede prin **mandate postale.**

Abonațilorŭ de păn'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ fâșiei sub care au primitŭ ḑiarulŭ.

Domnii carĭ se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arĕta și posta ultimă.

Brașovŭ, 18 Martie 1887.

Partidele maghiare au începutŭ de multŭ agitațiunile lorŭ electorale ér guvernulŭ unguréscŭ și-a mobilisatŭ numĕrósa óste a agenților, „corteșilorŭ" séu samsarilorŭ sĕ-i electoralĭ.

Numai în sînulŭ alegĕtorilorŭ românĭ nu se observă nicĭ o mișcare, nicĭ unŭ semnŭ de viéță.

Décă s'ar tracta numai de Ungurĭ și de interesele lorŭ și décă agitațiunile puse la cale s'arŭ mărgini numai între Ungurĭ, atuncĭ noi ne-amŭ puté îndestuli cu înregistrarea faptelorŭ și alegĕtorii românĭ arŭ puté „persevera" și mai departe în atitudinea lorŭ somnurósă.

Dér adversarii noștri nu se mulțămescŭ cu Ungurii lorŭ, ci se pregătescŭ a duce la târgŭ și pielea alegĕtorilorŭ românĭ. Aceștia suntŭ destinațĭ de ei sĕ servéscă ca materialŭ spre a asigura isbânda electorală a acelui cabinetŭ, care de ḑece anĭ și mai bine încóce lovesce mereu și fără milă în cele mai sfinte interese ale naționalității și ale limbei românescĭ.

Și față cu acéstă împrejurare, credemŭ, nu ne mai este iertatŭ a sta indiferențĭ.

Las' că ni se impune datoria de a ne apĕra în contra înrĭuririlorŭ stricăciόse ale adversarilorŭ nostri la alegerĭ, dér se mai sémte necesitate și de „organisarea cluburilorŭ și gruparea alegĕtorilorŭ noștri pentru orĭ ce întêmplare", de care nĭ-a vorbitŭ comitetulŭ permanentŭ electoralŭ din Sibiiu în alŭ „cincilea" cercularŭ dela 7 Martie a. c.

De sine se înțelege că, décă vorŭ sta mereu cu mânile în sînŭ, alegĕtorii noștri nicĭ în contra uneltirilorŭ adversarilorŭ și a celorŭ slabĭ de ângerŭ din mijloculŭ nostru nu se vorŭ puté apĕra, nicĭ a se organisa și grupa cum se cade nu vorŭ fi în stare.

Ce e dér de făcutŭ?

La acésta întrebare datorĭ suntŭ sĕ rĕspundă fiăcăruia și în orĭ-ce momentŭ aceia, carĭ au primitŭ însărcinarea dela conferența nóstră trecută electorală a „conduce ținuta alegĕtorilorŭ românĭ".

Comitetulŭ centralŭ permanentŭ din Sibiiu ne asigură în ultimulŭ sĕu cercularŭ, că „cu câtŭ cluburile vorŭ fi organisate mai curêndŭ, apoi informațiunile înaintate mai esactŭ la comitetŭ, cu atâtŭ mai curêndŭ va urma convocarea conferenței electorale".

Trebue sĕ presupunemŭ așadér, că comitetulŭ a făcutŭ pașii de lipsă pentru organisarea cluburilorŭ și că acum aștéptă numai resultatulŭ.

Ca nisce ómenĭ pățițĭ însĕ și ca publiciștĭ consciențioșĭ ne sĕmțimŭ datorĭ a face ațențĭ pe alegĕtorii noștri, că orĭ câtŭ de mare, energică și estinsă ar fi activitatea comitetului centralŭ în ajunulŭ greleloŕŭ lupte, ce ne stau înainte în anulŭ acesta — ceea ce va rĕmâné a se constata mai târḑiu — nu se va puté ajunge scopulŭ, ce trebue sĕ'lŭ urmărimŭ toțĭ cei de bună credință, décă nu va contribui fiecare din noi cu câtŭ îi va sta în putință la lucrarea de apărare și de organisare.

Inainte de tóte trebue sĕ ne întrebămŭ:

Este séu nu unŭ interesŭ naționalŭ românŭ ca sĕ luminămŭ pe alegĕtorii noștri sĕ nu se facă instrumentele adversarilorŭ némului nostru la viitórele alegerĭ dietale?

Este séu nu unŭ interesŭ naționalŭ românŭ, ca sĕ nisuimŭ a ne înfățișa la viitórea conferență electorală ca representanțĭ demnĭ de stima și de încrederea poporului?

Este séu nu unŭ interesŭ naționalŭ românŭ ca sĕ luptămŭ în unire și solidaritate și sĕ nu lăsămŭ ca desbinarea și intriga, orĭ din ce parte ar venĭ ea, sĕ ne spargă rêndurile?

Este séu nu unŭ interesŭ naționalŭ românŭ ca sĕ dovedimŭ țĕrei și lumei, că suntemŭ unŭ poporŭ, care ține susŭ cu mândriă și cu tăriă stégulŭ limbei și alŭ naționalității sale?

Décă tóte aceste, precum convinsŭ va fi orĭ și care Românŭ de bună credință, le pretinde interesulŭ naționalŭ românŭ, atuncĭ nu mai încape îndoială, că datorŭ este fiecare din noi sĕ lupte cu tóte mijlócele iertate, cu tótă energia și abnegațiunea pentru ca acestŭ interesŭ comunŭ sĕ nu sufere scădere; datorĭ suntŭ mai alesŭ bărbații noștri cu posițiune independentă de a lua inițiativa pentru apĕrarea lui.

Orĭ cu cine amŭ sta față și orĭ câtŭ de amară ar fi lupta ce ni se impune, sĕ nu uitămŭ nicĭ unŭ momentŭ ținta cea mare ce trebue sĕ ne unéscă pe toțĭ, și care pretinde dela noi sĕ ne manifestămŭ ca unŭ poporŭ consciu de drepturile și de demnitatea sa națională, sĕ ne manifestămŭ și cu ocasiunea alegerilorŭ dietale viitóre.

In privința acésta credemŭ că este bine a reaminti aicĭ conaționalilorŭ noștri românĭ ceea ce amŭ scrisŭ în „Gaz. Trans." dela 2 (14) Octomvre 1880:

„A fostŭ unŭ timpŭ când națiunea română din aceste țĕrĭ era privită în întru și în afară ca unŭ factorŭ politicŭ. Epoca dela 1848 îi preparase calea spre a ajunge la deplina egală îndreptățire și în anii, după publicarea diplomei dela 20 Octomvre 1860, se părea că e aprópe de realisarea măcarŭ parțială a dorințelorŭ și postulatelorŭ ei. Pe atuncĭ chiar și conlocuitorii noștri maghiarĭ începură a se deda cu idea, că Românii suntŭ unŭ factorŭ politicŭ, cu care vorŭ trebui sĕ socotéscă. Fost'a cu putință óre ca în timpŭ așa de scurtŭ sĕ se schimbe relațiunile nóstre astfelŭ ca sĕ ni se ḑică, că nu mai representămŭ aḑi decât o turmă mare de individĭ?"

„Nu este cu putință ca unŭ poporŭ ca alŭ nostru de trei milióne, care a pășitŭ cu atâta putere pe cărarea regenerărei, sĕ-șĭ pérdă în câțiva anĭ tótă forța vieței sale individuale naționale. Nu, poporulŭ românŭ și astăḑĭ este unŭ factorŭ politicŭ ca și la 1848, ca și la 1863, și óre sĕ nu putemŭ reclama pentru elŭ nicĭ măcarŭ atâta importanță politică câtă are aḑi și celŭ mai micŭ poporŭ creștinŭ din Orientŭ?".

„Poporulŭ românŭ din Transilvania și Țéra ungurésca este negreșitŭ unŭ factorŭ însemnatŭ politicŭ în acestŭ statŭ, celŭ puținŭ de faptŭ décă nu de dreptŭ, însĕ, cu durere trebue sĕ o spunemŭ, elŭ de unŭ lungŭ șirŭ de anĭ nu și-a manifestatŭ forța sa națională astfelŭ, încâtŭ nu numai în întru, dér și în afară sĕ nu pérdă nimicŭ din însemnătatea lui. Politica nóstră națională trebuia sĕ-șĭ pună ca țintă de-a se folosi de tóte mijlócele iertate, ce-i stau la disposițiune, spre a documenta necontenitŭ atâtŭ conlocuitorilorŭ maghiarĭ, câtŭ și țĕrei întregĭ și lumei din afară, că Românii din Ardélŭ și Ungaria au fostŭ, suntŭ și rĕmânŭ unŭ factorŭ, de care statulŭ ungarŭ trebue sĕ țină sémă".

„Urmat'amŭ noi acéstă politică singură mântuitóre?"

Adresă de mulțămire.

Adunarea generală a »*Associațiunii pentru sprijinirea învĕțăceilorŭ și sodalilorŭ românĭ meseriașĭ*" a trimisŭ — scrie »Meseriașulŭ românŭ« — generoșilorŭ fundatorĭ *Elisa și Mihailŭ Stroescu* următórea adresă:

Dómnă! Domnule!

Domnia Vóstră, avêndŭ cunoscință de nefavorabila stare economică, în care se află poporulŭ românescŭ din Transilvania, în mare parte din causă, că i lipsesce cu totulŭ însemnata clasă a meseriașilorŭ, ațĭ binevoitŭ a întinde o puternică mână de ajutorŭ unui institutŭ, care și-a propusŭ sĕ facă sĕ înceteze cu o oră mai curêndŭ unŭ asemenea neajunsŭ, ce împedecă într'unŭ modŭ atâtŭ de simțitŭ adevĕratulŭ sĕu progresŭ!

Domnia-Vóstră, dândŭ o elocventă espresiune inepuisabilelorŭ sentimente de generositate, ce îșĭ au lăcașulŭ în nobilele inimĭ ale Domniei-Vóstre, ațĭ făcutŭ în folosulŭ „*Associațiunei pentru sprijinirea învĕțăceilorŭ și sodalilorŭ românĭ meseriașĭ*" din Brașovŭ o fundațiune de 50,000 (cincĭ-decĭ de mii) de lei în aurŭ.

Subscrișii membri ai Associațiunii ne permitemŭ prin acésta a Vĕ aduce cele mai căldurόse mulțămite ale nóstre pentru pré-generósa Domniei-Vóstre fundațiune și a Vĕ asigura de nealteratele nóstre sentimente de recunoscință! O singură nedumerire agită inimile nóstre în acestŭ momentŭ solemnŭ pentru noi, și acésta este, că orĭ câtŭ de căldurόse și de nealterabile ar fi sentimentele nóstre de mulțămită și de recunoscință, ele suntŭ totușĭ departe de a se puté urca până la înălțimea admirabilei Domniei-Vóstre generositățĭ. Conscii însĕ de acéstă inferioritate a nóstră, ne mângâiemŭ cu convingerea, că Domnia-Vóstră, Dómnă și Domnule, numĕrațĭ între acei rarĭ ómenĭ de bine, carĭ facŭ binele pentru bine și nicĭ decum pentru strălucirea, ce se rĕvarsă din bine asupra acelora, ce-lŭ facŭ!

Reînoindu-Vĕ încă odată căldurόsele și nealterabilele nóstre sentimente de mulțămită și de recunoscință, Vĕ urămŭ, Dómnă și Domnule, sĕ trăițĭ încă mulțĭ, mulțĭ anĭ, pentru ca sĕ vĕ puteți bucura de ródele date de binefacerile Domniei-Vóstre!

Binevoițĭ, Dómnă și Domnule, a primi espresiunea profundei stime, ce Vĕ pórtă adunarea generală a „Associațiunii pentru sprijinirea învĕțăceilorŭ și sodalilorŭ românĭ meseriașĭ«, ținută în Brașovŭ în 1-a Faurŭ 1887.

Urméză subscrierile tuturorŭ membrilorŭ associațiunei.

Amĕnunte dela meetingulŭ studențilorŭ ungurĭ.

Hazlia imputare făcută de unŭ studentŭ ungurŭ, că tinerimea ungurésca »nu mai scie demonstra,« a avutŭ efectŭ. La meetingulŭ de Dumineca ținutŭ în Pesta, despre care amŭ comunicatŭ erĭ, s'a demonstratŭ în tótă forma. Studenții ungurĭ purtau cocarde ungurescĭ și după ce au cântatŭ cântece naționale au deschisŭ adunarea, sub președința lui Alois Bartha și Ludovicŭ Szomjas. Bartha a raportatŭ despre resultatulŭ deputațiunei studențilorŭ trimésă la ministrulŭ de houveḑĭ și a presentatŭ adunărei o declarațiune, cumcă ministrulŭ a ḑisŭ: „Vremŭ oficerĭ culțĭ, ómenii culțĭ trebue sĕ scie nemțesce." (Furtunόse strigărĭ de: „Abzug.«) Ministrulŭ a mai ḑisŭ. »Nicĭ nu îndrăsnescŭ sĕ propunŭ locurilorŭ mai înalte ca esamenulŭ de oficerĭ sĕ se depună în limba ungurésca și chiar décă așŭ cuteza sĕ facŭ acéstă, așŭ lucra în contra convingerei mele." (Indelungate strigăte de „Abzug").

Adunarea declară că ea crede, cumcă așa s'a esprimatŭ ministrulŭ și declară ca minciună orĭce altă versiune.

George Plathy ḑice, că cererea tinerimei universitare este îndreptățită. Presintă o moțiune de cuprinsulŭ că tinerimea s'a vĕḑutŭ amăgită în speranțele ei prin rĕspunsulŭ refusătorŭ alŭ ministrului de honveḑĭ, dér că mai multŭ e mâhnită de convingerea ministrului cumcă cultura ar atêrna de cunóscerea limbei germane (după cum Ungurii pretindŭ, că cultura atêrnă de cunóscerea limbei ungurescĭ. — Red.) și de declararea că e în contra convingerei sale a întreprinde pașii necesarĭ pentru împlinirea dorințelorŭ tinerimei universitare. In fine tinerimea îșĭ esprimă dorința ei fierbinte, ca limba ungurésca sĕ ajungă a fi valabilă în armata comună. Spre acestŭ scopŭ, adunarea adreséză camerei deputaților o petițiune, ca limba ungurésca sĕ ajungă la validitate în regimentele ungurescĭ din armata comună. (Vii aprobărĭ).

Iuliu Egri crede, că orĭ care cestiune trebue sĕ se ventileze la timpŭ potrivitŭ. Ar trebui sĕ se renunțe acum la

adresarea petițiunei. (Furtunóse strigăte de „Abzug“ și »Eláll.“ S'audimŭ! S'audimŭ). Resolvarea cestiunei armate se póte nisui numai în timpurĭ deplinŭ pacînice și acum orizontulŭ politicŭ este încă totŭ înoratŭ. Elŭ propune sĕ se esprime desaprobarea asupra procederei ministrului de honvedĭ, sĕ se accentueze, că prin acéstă procedere s'a măritŭ și mai multŭ dorința d'a avea armată unguréscă independentă, dér acum sĕ nu se adreseze camerei deputaților nicĭ o petițiune. (Contradicerĭ și aprobărĭ).

Zoltan Papp intervine pentru moțiunea lui Plathy. Franz Horaczy propune, sĕ se céră, ca voluntarii pe unŭ anŭ imediatŭ după anulŭ lorŭ de serviciu sĕ se trécă la honvedĭ. Antonŭ Hodaszy doresce sĕ nu se nisuéscă nimicŭ altceva, decâtŭ depunerea esamenului de oficerŭ în reservă în limbă ungurésca.

Adunarea privesce în fine moțiunea lui Plathy și textulŭ petițiunei făcute în sensulŭ acestei moțiunĭ, în care se cere comandă ungurésca la regimentele unguresci din armata comună. Deputatulŭ dietalŭ Iuliu Horvath va fi rugatŭ sĕ presinte camerei petițiunea.

La propunerea lui Zoltan Papp se însărcinéză comitetulŭ de până acum sĕ facă propagandă pentru idea armatei unguresci prin lățirea unei broșure apărute de curêndŭ. Ladislau Bartha citesce o telegramă de salutare din partea juriștilorŭ din Clușiu. Zoltan Papp declamézâ apoi o poesiă a lui Iuliu Rudnyanszky intitulată „Negru-galbenŭ,“ în care se atacă în modulŭ celŭ mai violentŭ steagulŭ negru-galbenŭ și Austria. Căpitanulŭ polițienescŭ Chudy declară către finele declamațiunei, că nu mai póte permite declamarea și, în furtunóse strigăte de „Abzug,« ia manuscriptulŭ din mâna lui Papp. Intre vii aclamărĭ declamă apoi Rudnyansky o altă poesiă a sa »Către junime,“ fiindŭ ridicatŭ declamatorulŭ pe umerĭ. Adunarea se împrăștiă cântândŭ cântece patriotice.

Resultatulŭ? Că tinerimea ungurésca scie încă sĕ demonstreze.

SCIRILE DILEI.

„Kolozsvar« a primitŭ din Pesta, pe cale telegrafică, scirea că *ministrulŭ honvedimei* a însărcinatŭ cu procurarea obiectelorŭ de echipamentŭ pentru honvedĭ și glotașĭ în Ardealŭ pe *Kulturegyletulŭ ardeleanŭ*. Intre altele are sĕ se procure dela industriașii ardelenĭ 10,000 părechĭ încălțăminte și mărfurĭ de pele în valóre de 90,000 fl. — Cu alte cuvinte, camerile de comerțŭ și industriă, precum și reuniunile industriale nu mai suntŭ nimicŭ, Kulturegyletulŭ le-a luatŭ loculŭ. Și fiindŭ că ținta acestei reuniunĭ e cunoscută și liferările se iau de către industriașĭ în Clușiu dela acea reuniune, e ușorŭ de înțelesŭ ce industriașĭ vorŭ fi însărcinațĭ cu lucrările.

—x—

Unŭ domnŭ din Budapesta cu numele B. B. P., scrie „Ellenzék“, a întrebatŭ pe primarulŭ din *Tĕrgulŭ Mureșului, décă e de vêndare orașulŭ lorŭ?* Respectivulŭ domnŭ a promisŭ primarului, că va da 20,000 fl. pentru fondulŭ teatrului, décă îlŭ vorŭ alege deputatŭ, ér décă nu?... orașulŭ va rĕmâné fără 20,000 fl.

—x—

Ministrulŭ de finanțe face cunoscutŭ, că se află în circulațiune note de statŭ nouĕ de 1 fl., emisiunea II, dér false. Semnele după care se cunoscŭ suntŭ: textulŭ e mai subțire, și în locŭ de cuvintele unguresci „Kepezvén“ este „Kepezyén“, în locŭ de »Kiadása“ și »áll“ este »Kiadasa“ și „all“, umbrirea e cam deopotrivă séu inversă, colórea seriei și a numĕrului e mai roșiă, decâtŭ la adevĕratele note, ș. a.

—x—

D-lŭ Eugen Jekelius, representantulŭ *museului comercialŭ* din Pesta pentru Brașovŭ, invită pe acei industriașĭ, carĭ vréu sĕ ia parte la esposițiunea permanentă (depositŭ de mostre) a museului comercialŭ din Pesta, dér carĭ n'au înmânatŭ representantului de aci cólele de anunțare, sĕ facă acésta câtŭ mai curêndŭ, deórece terminulŭ finalŭ pentru anunțare s'a stabilitŭ pe diua de 31 Martie n.

—x—

Printr'unŭ actŭ în scrisŭ, înmânatŭ fișpanului conte Bethlen Geza, arendatorulŭ Neuschloss din *Grindŭ*, lângă *Turda*, a insinuatŭ fără escepțiune pe toțĭ Evreii din Grindŭ ca membri ai „Kulturegyletului“. Trei din ei s'au făcutŭ membri fundatorĭ cu câte 100 fl., ér ceialalțĭ parte ordinarĭ, parte ajutătorĭ. — Ce mai elementŭ întăritorŭ alŭ „patrioțilorŭ«! Vorba e, că banii dațĭ „Kulturegyletului“ și 'i sciu întórce Jidovii cu vĕrfŭ.

—x—

Comitetulŭ electoralŭ centralŭ alŭ poporului săsescŭ e convocatŭ la Sibiiu pe diua de 13 Aprilie, ca sĕ se consulte asupra situațiunei politice și a viitórelorŭ alegerĭ dietale.

—x—

In *Pesta* s'a ivitŭ în dilele acestea unŭ nou casŭ de coleră. S'au luatŭ mĕsurĭ energice spre a întêmpina pericululŭ.

—x—

„Keresztény Magyarország“ este numele unui nou diarŭ unguresců antisemitŭ, ce va apăré în Budapesta dela 3 Aprilie începêndŭ odată pe sĕptĕmână. Redactor rĕspundĕtorŭ este Clair Vilmos. Scopulŭ diarului va fi apĕrarea intereselorŭ morale și materiale ale creștinilorŭ contra Evreilorŭ; va tinde a pune unŭ contrapondŭ reuniunei universale evreesci „Alliance israelite universelle“ și mai virtosŭ va nisui sĕ salveze comerciulŭ, industria, literatura, proprietățile și capitalele creștine din mâna Evreilorŭ.

—x—

In părțile *Silvaniei* circula sĕptĕmâna trecută o veste surprindĕtóre între „patrioțĭ“; se vorbea adecă érășĭ de prinderea unui *spionŭ muscălescŭ* în comuna *Tresnea*, despre care se dicea, că ar fi umblatŭ pe la preoții românĭ sub pretestŭ ca sĕ vêndă diferite lucrurĭ. „Spionulŭ« fu prinsŭ și dusŭ la Zelău, dér acolo spre marea desamăgire a »patrioțilorŭ« sosi o telegramă, prin care se adeverĭ, că deținutulŭ nu este spionŭ, ba nicĭ Muscalŭ, ci unŭ simplu Evreu din Galiția.

—x—

In 23 Martie n. s'a aprinsŭ turnătoria r. ung. din *Uniădóra*, întindêndu-se foculŭ cu o vehemență nespusă. Pompierii voluntarĭ de acolo au isbutitŭ, împreună cu ai turnătoriei, sĕ-lŭ stingă. Dreptŭ recunoscință, pompierii uniădorenĭ, după cum spune „H. Z.“, au fostŭ bruscațĭ de către »oficialĭ“ în modŭ necalificabilŭ.

Procesulŭ anarchiștilorŭ în Viena.

Apĕrătorulŭ Dr. Eppinger, în numele colegilorŭ sĕi apĕrătorĭ, cere sĕ se cheme înaintea tribunalului mai mulțĭ înalțĭ funcționarĭ polițienescĭ, spre a da lămurirĭ asupra notițelorŭ polițienescĭ defavorabile unorŭ acusațĭ, că de unde le au și pe ce se baséză. Procurorulŭ se opune cererei apĕrătorului, ér președintele dice că tribunalulŭ va decide asupra ei. Vine la rêndŭ faptulŭ în cercărei de furtŭ în Neubau și la Ferd. Linke.

Acusatulŭ Beulacher dice că e nevinovatŭ. Schustaczek și Schwechla au propusŭ sĕ se procure banĭ dela acelŭ locuitorŭ din Neuban pentru familiile espulsațilorŭ prin întrebuințare de cloroform. Dér elŭ s'a opusŭ. Ce privesce afacerea Linke, acusatulŭ Buelacher dice că a fostŭ sedusŭ de miseriă, n'a avutŭ într'o diminéță nicĭ pâne sĕ dea copilului sĕu. Wawrunek, Höfermeier și Schwechla i-au promisŭ că-lŭ ajută, décă va produce chloroformŭ. Elŭ a trăgănitŭ lucrulŭ, ca sĕ nu se comită furtulŭ și a produsŭ unŭ cloroform slabŭ, care nu amețesce pe omŭ. »Ordinulŭ de revisuire« ce l'a făcutŭ, nu l'a datŭ. Prin urmare elŭ nu póte fi acusatŭ de furtŭ. Acusatulŭ négă, că dela elŭ ar fi pornitŭ, cum au disŭ ceilalțĭ acusațĭ, ideea cu comisiunea polițienéscă falsă, cu. chlorotormulŭ, că ar fi disŭ că nu e nimicŭ, décă vorŭ omorî pe Linke, și că ar fi avutŭ cyncali, ca sĕ otrăvéscă cânii lui Linke.

Acusatulŭ Schustaczek aruncă tótă vina pe Buelacher, care minte. Elŭ a fostŭ totdéuna contra actelorŭ de violență. Schwechla, ca și Schustaczek, dice că Buelacher a făcutŭ propunerea d'a se face furtulŭ în Neubau și la Linke. Din cele spuse mai departe de Schwechla resultă, că la începutŭ a fostŭ vorba sĕ facă polițe false spre a le depune pe banĭ la Like, deși acésta era numai unŭ mijlocŭ d'a intra la Linke; de acestŭ planŭ s'au lăsatŭ, hotărîndŭ ca sĕ pĕtrundă și acolo ca comisiune polițienéscă falsă, spre a căuta polițe false; în fine au hotărîtŭ chloroformisarea. Buelacher mai voia, ca fiăcare sĕ ia cu elŭ unŭ pumnalŭ, înveninatŭ cu acidŭ idrocianicŭ. In cele din urmă au renunțatŭ la tótă afacerea, neavêndŭ destulŭ chloroform și banĭ. Buelacher declară, că Schwechla a propusŭ pe Linke.

Acusatulŭ Höfermeier confirmă cele ce le-a disŭ la instrucțiune în afacerea Linke, dér négă acum că banii ce s'ară fi furatŭ, avéu sĕ fiă întrebuințațĭ pentru împrăștiarea de scrierĭ volante. Idea cu chloroformulŭ a pornitŭ dela Buelacher, care a numitŭ și pe Linke, dicêndŭ că ar fi bine sĕ lŭ și omóre. — Președintele constată însușĭ că Höfermeier este unŭ omŭ cu totulŭ nepătatŭ, și că numai fanatisatŭ prin ideĭ anarhiste a pututŭ fi induplecatŭ la asemenea fapte Insușĭ acusatulŭ dice că n'a suferitŭ nicĭ o lipsă de nimicŭ.

Martorulŭ Linke cunósce numai pe Schwechla, care a venitŭ adeseorĭ la elŭ după ajutorŭ. Banii nu și'i ține toțĭ în contuarŭ, furtulŭ s'ar fi pututŭ comite.

Tribunalulŭ deliberéză apoi asupra cererei apĕrătorului Dr. Eppinger și i-o respinge.

Acusatulŭ Wawrunek dice că planulŭ d'a se fura din tipografia Trostler a pornitŭ dela Zoppoth, care a propusŭ ca séu sĕ i se strice mașina de tipăritŭ séu sĕ i se fure litere, fiindŭ că din causa lui Trostler a fostŭ condamnatŭ unŭ lucrătorŭ la 12 anĭ carceră grea. Zoppoth a disŭ însĕ, că décă nu vorŭ puté pĕtrunde în tipografiă, sĕ i dea pace. Așa s'a și întêmplatŭ.

(Va urma.)

Invĕțăturĭ ale unei mame.

(*Simples Causeries d'une Mère*, de *Kiajna* (pseudonim). Bucurescĭ-Parisŭ. 1887. Femeia ast-felŭ cum își înțelege viéța. Femeia, soțiă și mamă, în tóte timpurile și 'n tóte țĕrile. Iubirea de mamă. Efectele ei. Consiliele, esemplele și observațiunile cuprinse în volumulŭ *Kiajnei*.)

Au fostŭ și suntŭ, în tóte țĕrile și în Țĕra Românéscă, femei, soții și mame, carĭ au înțeles viéța și îndatoririle ei mai înaltŭ decâtŭ sóțele lorŭ, soții și mame carĭ au trăitŭ și trăiescŭ în aceeașĭ țĕră, în acelașĭ timpŭ și 'n aceleașĭ medie sociale.

In Francia ca și'n România, în Anglia ca și'n Italia, pretutindenĭ civilisațiunea vécurilorŭ a fostŭ înțelesă de femeiă în partea ei cea mai ușóră, mai plăcută și mai scânteiătóre. La popórele de viță latină, acéstă pornire a femeii de a nu profita din civilisațiunea timpului seu decâtŭ de părțile ușóre și mai multŭ strălucite, decâtŭ solide și folositóre, a fostŭ și este multŭ mai pronunțată.

Pentru cele mai multe femei din lumea mare, soții și chiar mume, de viță latină, care definițiune, decâtŭ aceea a lui Alphonse Karr, s'ar potrivi mai bine? Ce e femeia? se întrébă malițiosulŭ și spiritualulŭ scriitorŭ francesŭ: femeia, dicea elŭ într'o definițiune intraductibilă, *c'est un être charmant qui s'habille, babille, se déshabille et se rhabille.* Petrecerĭ, jocurĭ, cântece, poesiă reală, frigurĭ de imaginațiune și frigurĭ de cochetăriă, norĭ de furtună séu seninŭ de Maiu; lumea întrégă: unŭ capriciu; viéța: unŭ buchetŭ de rose ale cărorŭ foi de-

---

FOILETONŬ.

Cum scriu Ungurii istoria?

(Urmare).

Unŭ foliantŭ colosalŭ e plinŭ de greutățile supușilorŭ din Zlatna, carĭ cereau în continuu dela 1778 dreptate. Insărcinatŭ de țĕranĭ se duse Horia, alŭ cărui nume numai atuncĭ ese la iveală, în 1780 la Viena și îi spuse în persónă împĕratului la 1783 cestiunea. In »Controlorgang,“ unde puteau sĕ vină supușii de orice stare și rangŭ înaintea umanului domnitorŭ, a vĕdutŭ fiulŭ Mariei Theresia pe Valachulŭ în haine de ciobanŭ, pe Valachulŭ, a cărui inimă de sigurŭ bătea de dorulŭ, de a servi în feliulŭ sĕu pe împĕratulŭ. Deputațiunĭ țĕrănescĭ în Viena dela regularea urbarială veniau în tótă diua, deși aceasta nu le convenia atâtŭ proprietarilorŭ, câtŭ și cancelariei. Lucrulŭ se amêna de pe o di pe alta, cum se întêmplă de regulă la astfelŭ de ocasiunĭ. Camera împĕrătéscă scrie în 6 Octomvre 1784 cancelariei, ca sĕ aplaneze, în înțelegere cu guvernulŭ, cu tesaurariatulŭ și cu camera, cestiunea țĕranilorŭ din Zlatna. Când se puteau înțelege însĕ cele trei autorități înalte? Impĕratulŭ istorisesce fratelui sĕu Leopold acestŭ casŭ și legătura lui cu revoluțiunea în urmĕtorulŭ modŭ:

„Abusurile, ce de mulțĭ anĭ le comitŭ proprietarii, au grămăditŭ întreaga națiune, cu deosebire însĕ pe Valachĭ cu marĭ greutățĭ. Nu se putea face vr'o aplanare, nu se putea esecuta nicĭ o regulare urbarială deși Majestatea Sa (Maria Theresia) a făcutŭ totŭ posibilulŭ. In fine am aflatŭ eu cu cale, ca cancelaria și guvernulŭ sĕ prelucre cestiunea urbarială, dér nu s'a espedatŭ ordinulŭ. Cu deosebire amploiații din Zlatna, care stă sub camera de mine, au escelatŭ prin apĕsările și abusurile lorŭ. Comisiunile trămise la fața locului n'au pututŭ sĕ le pună capĕtŭ. In fine am dispusŭ, când eram în anulŭ trecutŭ acolo, trămiterea unei comisiunĭ nouĕ, care sĕ raporteze directŭ la Viena. Raportulŭ a venitŭ în Martie, camera regească însĕ îlŭ luă la desbatere numai în Noemvre. Pe lângă aceasta supușii au trămisŭ aicĭ deputațĭ, carĭ primiră dela cancelariă o asigurațiune în scrisŭ, că n'au sĕ se témă de nimicŭ, când se vorŭ duce acasă, și sĕ aștepte hotărîrea. Cu tóte acestea, îndată ce au ajunsŭ în Zlatna, au fostŭ aruncațĭ în închisóre și astfelŭ li-a mersŭ rĕu. Unulŭ dintre ei cu numele Horia scăpă cu fuga, adună țĕranii și îi irită contra amploiaților și proprietarilorŭ, spunêndu-le, că contra voiei împĕratului au fostŭ ei astfelŭ tractațĭ. Ei cereau sĕ fiă primițĭ, ca soldațĭ grănițerĭ.“

In acéstă istorisire e combinată nemulțămirea țĕranilorŭ cu plăgile produse prin conscriere. Fie-mĭ permisŭ a mai releva douĕ momente din scrisórea împĕratului. Ea acusă cu deosebire camera regéscă, că a amânatŭ lucrulŭ — camera de sigurŭ că n'a fostŭ ungurésca. Mai departe aminteșțe de Horia, fără de a vorbi mai de apróbe despre elŭ. Conducĕtorulŭ valachŭ n'a făcutŭ asupra împĕratului mai mare impresiune, ca mulțĭ alții, ce cereau ajutorŭ.

* * *

Nu e scopulŭ nostru — continuă istoriculŭ ungurŭ — a istorisi cu deamĕruntulŭ omorurile, focurile și faptele brutale de totŭ soiulŭ, carĭ le-au sĕvĕrșitŭ oardele de haiducĭ sub conducerea neumanilorŭ lorŭ capĭ. Nobilii și cetățenii ungurĭ, carĭ au cădutŭ în mâna revoltanțilorŭ, fără deosebire de clasă, vêrstă și sexŭ, cădeau jertfă. A fostŭ unŭ rĕsboiu adevĕratŭ de sclavĭ. Memoria lui e încă vie în Transilvania, unde s'au scăldatŭ în sânge atâtea familii și unde atâtea cronicĭ familiare și provinciale păstréză cu dreptulŭ aducerea aminte de aceste triste dile. Noi relevămŭ numai, că supușii din Zlatna stau în frunte și că revolta a isbucnitŭ pe terenulŭ în care se refugiaseră haiducii urmărițĭ în Aradŭ și Timișiu. Discordia dintre guvernŭ și comandă nu încétă, amêndouĕ au făcutŭ fórte puținŭ pentru stingerea periculului comunŭ.

getele rosalbe ale femeii le aruncă în vêntulŭ pasiunilorŭ; trecĕtóre; într'unŭ cuvêntŭ: unŭ concertŭ în care rîsulŭ şi lacrimele se înfrăţescŭ cu raḍa sórelui în picătura plóiei de primăvéră.

Astfelŭ fù şi este femeia în Francia şi în România; astfelŭ a fostŭ la Roma şi la Atena; patriciana romană séu aristocrata ateniană, ducesa din foburgulŭ Saint-Germain alŭ Parisului séu dómna de némŭ mare din Ţéra Românéscă au înţelesŭ astfelŭ viéţa şi astfelŭ au trecutŭ printr'însa. Plăcerĭ şi negrije; balurĭ şi gentile romanurĭ spiritŭ impanglicatŭ şi jocurĭ elocinte de eventaliu.

Esceptiunile au esistatŭ şi esistă; cu câtŭ suntŭ mai rare cu atâtŭ observatorulŭ le studiéză cu mai deosebită plăcere, cu unŭ felŭ de curiositate respectuósă deşi scrutătóre.

Cine nu s'ar fi înclinatŭ la Roma înaintea Corneliei, mama Gracchilorŭ? Cine nu adoră pe o sântă Madonă a gloriei române, pe mama lui Stefanŭ celŭ Mare, de care *Kiajna* vorbesce în admirabilulŭ sĕu volumŭ? şi cine, din cei ce vĕdŭ şi judecă astăḍĭ, nu se descoperŭ cu respectŭ înaintea acelorŭ soţii şi mame din societatea română, carĭ, după cum ḍisei mai susŭ, au înţelesŭ viéţa şi îndatoririle ei mai înaltŭ decâtŭ sóţele lorŭ din aceeaşĭ societate. O nu! nu pentru aceste femei, soţii şi mame definiţiunea lui Alphonse Karr s'ar potrivi vr'odată. Din contră, o definiţiune, care ar puté zugrăvi cele mai frumóse însuşirĭ, împreună legate cu acea neperitóre legătură a iubirei materne şi a devotamentului conjugalŭ, o definiţiune, care ar face sĕ reésă tóte aceste însuşirĭ îmbrăcate în delicateţa, în tactulŭ şi în sciinţa de nuanţare ce o posedă femeia — acea definiţiune singură ar convenì femeei, soţiă şi mamă care, ca rară şi 'n dese rêndurĭ rarissimă esceptiune, a trăitŭ la Roma şi la Athene, şi trăiesce şi astăḍĭ totŭ ca esceptiune pretutindenĭ

In vechime, femeia, bună soţiă şi mamă sfântă prin inima ei, trăia uitată în gineceiu ca la Athene séu închisă în antriu ca la Roma. Trecea prin lume iubindu'şĭ soţulŭ, iubindu'şĭ copiii; *pueros dilexit, lanam fecit,* era celŭ mai mare elogiu la care aspira în gândurile 'i de soţiă şi de mamă femeia romană séu ateniană.

Astăḍĭ, în virtejurile şi vijeliele neînduplecate ale timpului nostru, inima femeii — vorbescŭ de esceptiunile necuprinse în definiţiunea lui Alphonse Karr — şĭ-a înḍecitŭ şi însutitŭ puterile. Profitândŭ de tóte bunurile civilisaţiunei cu mai multă dulcéţă, şi póte şi cu mai multă alegere, decâtŭ bărbatulŭ, inima femeii, soţiă şi mamă, revérsă comorile'i de iubire, de bunĕtate şi de devotamentŭ, nu numai în cerculŭ restrînsŭ alŭ familiei, ca patriciana romană séu ca aristocrata ateniană, ci în tóte părţile societăţii şi ţĕrei a cărei fiică este. Şi câte câte nu suntŭ ocasiunile în care aceste comorĭ potŭ sĕ se arate în tótă mândra şi înduioşătórea lorŭ bogăţiă!

Eu credŭ că priceperea deplină a adevĕratei menirĭ a femeii în societatea nóstră română a dictatŭ *Kiajnei* paginele volumului întitulatŭ: *Simples Causeries d'une Mére.*

Damă mare în totŭ şi'n tóte (a se vedé pag. 91: pasagiulŭ: „*l'education nous affine*"...) dér mamă mai pre susŭ de tóte şi iubindŭ prin copiii sĕi pe toţĭ copiii, *Kiajna* s'a uitatŭ cu ochiulŭ cercetătorŭ şi neînşelatŭ alŭ mamei la ceea ce este astăḍĭ societatea română, la ceea ce alcătuesce astăḍĭ nota timpului nostra cu tóte cerinţele ei. Din acestŭ esamenŭ amĕnunţitŭ, imparţialŭ şi conscientŭ, nasce pentru autórea acestorŭ *Simple Invĕţăturĭ ale unei Mame* credinţa adevĕrată şi întemeiată, că paşii făcuţĭ înainte trebuescŭ recunoscuţĭ; că a ne mai uita îndĕrĕtŭ nu e folositorŭ, că a nu lua din trecutŭ decâtŭ ceea ce se potrivesce cu presintele este a pregăti cu temeiu viitorulŭ.

Omagiulŭ pe care dómna română l'aduce în paginele sale sciinţei şi talentului, apară ele din orĭ ce straturĭ ale societăţii, este rodulŭ celŭ mai bunŭ alŭ gândirilorŭ şi meditaţiunilorŭ unei inteligenţe vii şi deschise, pe care o ilumină şi o încuragează iubirea de mamă.

Cartea, închinată elevilorŭ liceului Sfântulŭ George, cuprinde sub formă de convorbirĭ cele mai frumóse şi mai folositóre consilie ce o mamă póte da copiilorŭ. A'i pregăti pentru luptă, a'i arma din vêrsta cea mai fragedă cu acele însuşirĭ carĭ, mai curêndŭ séu mai târḍiu, le vorŭ servi dreptŭ scutŭ în contra varielorŭ poticnelĭ ce ţi se impunŭ şi în contra cărora lupţĭ, într'unŭ cuvêntŭ a modela suflete şi caractere, — căcĭ ce e copilulŭ în mâna mamei ş'apoi în mâna profesorului, décă nu argilulŭ căruia sculptorulŭ îi dă forma ce elŭ voiesce? — acésta a fostŭ dorinţa, spre acestŭ scopŭ tindŭ paginele tóte din volumulŭ *Kiajnei.*

Nimenĭ nu se pricepe a formula ş'apoi a da consilie mai bine ca o mamă; nimenĭ nu rĕuşesce a presenta observaţiunea sub o formă mai adimenitóre, nimenĭ nu scie a'şĭ alege esemplulŭ menitŭ a interesa mai viu mintea şi imaginaţiunea mereu în sglobia mişcare a copilului, decâtŭ éraşĭ o mamă, mereu o mamă.

Şi *Kiajna* trebuie sĕ fiă mamă; trebue sĕ-şĭ adóre copii pentru a fi găsitŭ atâtea bune, folositóre şi dulcĭ consilie de adresatŭ *copilului,* care va deveni unŭ bărbatŭ şi cetăţénŭ.

Respectulŭ credinţei, respectulŭ părinţilorŭ şi celorŭ mai marĭ, respectulŭ de sine însuşĭ cu tóte bunătăţile ce atragŭ după ele suntŭ espuse de autóre cu acea facilitate pe care femeia, soţiă şi mamă, ajunge prin meditaţiune şi iubire, a o posede pe deplinŭ când e vorba de unŭ consiliu de datŭ, de o învĕţătură de lămuritŭ Ş'apoi, încă unulŭ din farmecile acestei cărţĭ, de felulŭ căreia greu vomŭ mai semnala o alta, suntŭ şi esemplele ce *Kiajna* dă copiilorŭ pentru a le vĕdi şi mai bine consiliile şi învĕţăturile mamei. Tóte suntŭ elocinte; tóte placŭ şi vorŭ plăcea nu numai copiilorŭ ci şi ómenilorŭ marĭ, carĭ vorŭ citi paginele acestui volumŭ. Observaţiunile ce *Kiajna* adauge pentru a încadra esemplele aduse suntŭ totdéuna juste, adeseorĭ maliţióse şi spirituale. Impresiunea ce ele vorŭ lăsa în inteligenţa şi imaginaţiunea copilului va fi din cele statornice şi roditóre. Minciuna, banii, (cestiunea *banilorŭ munciţĭ*, cum se ḍice pe românesce în testŭ) vanitatea, îşĭ au capitalele lorŭ ilustrate cu deosebite esemple, luate fiă din viéţa nóstră socială, fiă din viéţa altorŭ naţiunĭ — tóte însĕ concurêndŭ a vĕdi şi mai multŭ cele ce autórea pune ca principie şi adevĕrurĭ.

Digresiunile dela firulŭ subiectului, în curentulŭ maternei *Causerie* (a se vedé bunăóră pag. 6 despre limba populară, şi pag 97 despre politică) suntŭ astfelŭ dispuse încâtŭ copilulŭ ca şi omulŭ în vêrstă revinŭ cu mai multă placere éraşĭ la subiectulŭ lorŭ.

Simples Causeries d'une Mère merită a fi traduse pe românesce atâtŭ pentru binele copiilorŭ câtŭ şi pentru lauda femeiei române, care a priceputŭ în timpulŭ nostru rolulŭ măreţŭ, menirea binecuvêntată a mamei şi a soţiei.

Gion.

(„Românulŭ.")

DIVERSE.

Turnură scaunŭ. — Cea mai nouă invenţiă este astfelŭ, că tinerele dame, a cărorŭ ocupaţiune le obligă a sta dupĕ tarabe, îi potŭ fi din sufletŭ recunoscĕtóre. Aşa comunică „Pall Mall Gazette" din Londra. Deórece credemŭ că lucrulŭ este pentru dame de cea mai mare importanţă, dămŭ aicĭ o amĕnunţită descriere a acestei nouĕ invenţiunĭ. Ni suntŭ cunoscute mobilele de multŭ timpŭ, întroduse în domiciliurile nóstre, carĭ printr'o ingeniósă construcţiă suntŭ întocmite a servi ḍiua ca scaune şi canapele, éră nóptea ca paturĭ, întrunindŭ plăcutulŭ cu trebuinciosulŭ şi cuprinḍêndŭ câtŭ mai puţinŭ spaţiu. Conformŭ acestorŭ principii, vrea noua invenţiune englesă sĕ le vie în ajutorŭ vênḍĕtórelorŭ de dupĕ tarabe. Este faptŭ, că cele mai multe fete tinere nu potŭ suporta îndelunga şi neîntrerupta şedere în picióre, devinŭ anemice şi li se sdruncină sănĕtatea. Pe de altă parte, stăpânulŭ prăvăliei are antipatiă, deşi nu îmbucurătóre, dér totuşĭ esplicabilă, contra scaunelorŭ de dupĕ tarabă, pe când înaintea acesteia, în prăvăliă, unŭ negustorŭ atentŭ pune scaune în numĕrŭ mare, pentru ca cumpĕrătórele sĕ nu oboséscă, şi póte că acéstă împrejurarea provenitŭ din idea, că hotărîrea de a se depărta omulŭ din prăvăliă fără a cumpĕra ceva se póte lua cu multŭ mai iute când stai, decâtŭ când ai ocupatŭ deja locŭ. Idea că, persónele ce servescŭ arŭ puté sĕ fiă surprinse şeḍêndŭ, îlŭ înspăimêntă pe şefulŭ casei. S'ar putea presupune, că magazinulŭ sĕu nu are destulŭ de lucru, că nu e destulŭ de cercetatŭ şi cu aceea i s'ar pierde o parte din renume. Aceste contraste, care parŭ a nu se putea uni în modŭ naturalŭ, şĭ-a propusŭ noua invenţiă a le împăca. „Bustle", pe românesce cocóşe artificială şi în limbagiulŭ modei „Tournure", care până acum nu servea decâtŭ plăcutului, servesce acum şi folositoriului. Numerósele cercurĭ de oţelŭ şi şireturĭ vorŭ fi înlocuite séu puse în legătură cu unŭ aparatŭ care, ca şi tăbliţele ce se întrebuinţéză pe mese, spre a se pune castrónele pe ele, se potŭ strânge şi desface, formândŭ în ultima lorŭ construcţiă unŭ felŭ de scaunŭ, care dă persónei ce se raḍemă atâta sprijinŭ câtŭ drugulŭ unui grilagiu. Se vorŭ fi găsindŭ scaune mai comode, însĕ mai ingenióse niciĭ într'unŭ casŭ De altcum nicĭ nu înţelegemŭ, de ce inventatorulŭ recomandă acestŭ scaunŭ numai pentru vênḍătóre. Unde nu ar găsi elŭ întrebuinţare practică? La concerte în locurile de statŭ. Décă acum la concertele artiştilorŭ popularĭ se înfăţişéză în spaţiósele coridóre tabloulŭ unei tabere de câmpŭ, femei atrăgĕtóre se aşéḍă graţiosŭ pe trepte, ba chiar pe podinĭ rĕḍimate de stâlpĭ séu culcate pitoresce, de aci înainte îi potŭ juca o festă Cerberului, care voesce sĕ le interḍică a-şĭ duce pe furişŭ unŭ scaunŭ de câmpŭ. Inaintea galantarelorŭ, bazarelorŭ de modă, pe persónele tranvaiurilorŭ, la preumblărĭ, în tóte părţile, unde suntŭ femeile condamnate a sta în picióre, se va ridica la onóre patentă turnura scaunŭ. Mai cu deosebire apreţiatŭ ar trebui sĕ fiă în acele momente şi la acele locurĭ, unde îşĭ dau damele mâna spre a-şĭ lua rĕmasŭ bunŭ. La urma visitei, atuncĭ când începe la uşă după o lungă conversaţiă, postcriptum, care întocmai ca şi la scrisorĭ de obiceiŭ e mai lungŭ decâtŭ chiar scrisórea. De câte orĭ nu au adusŭ bărbaţii şi fraţii, în asemenea momente, în ironiă scaune pe trepte. Cu dispreţŭ suveranŭ potŭ privi de aci înainte damele la astfelŭ de ironiă. Ele îşĭ pórtă armătura cu sine.

Cătră d-nii abonaţĭ. Primindŭ dela câţĭva d-nĭ abonaţĭ plângerea, că de unŭ timpŭ încóce nu le sosesce ḍiarulŭ regulatŭ şi că unii numerĭ mai vechĭ îi primescŭ mai târḍiu decâtŭ numerii mai nuoi, amŭ luatŭ mĕsurĭ ca sĕ aflămŭ causa acestorŭ neregularităţĭ.

Din parte-ne ḍiarulŭ se espedéză regulatŭ totŭ cu unulŭ şi acelaşĭ trenŭ. — D-nii abonaţĭ mai alesŭ în casulŭ mai susŭ indicatŭ sĕ binevoiască a reclama la oficiele postale, căcĭ este chiar imposibilŭ, ca dela espediţia nóstră sĕ se trimită numerĭ mai vechĭ în urma celorŭ mai nuoi.

Administraţiunea »Gaz. Trans.«

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

Generalulŭ Gr. Gyulay descrie revoluţiunea în epistola sa adresată preşedintelui consiliului de rĕsboiu în 12 Noemvre astfelŭ:

»Credŭ, că e datorinţa mea deosebită, în virtutea jurămêntului, ce l'am depusŭ, a-ţĭ aduce ca unŭ servitorŭ credinciosŭ cu supunere la cunoscinţa M. S. şi Ex. V., acelea injuste acţiunĭ, carĭ turbură pacea şi liniştea comună. Eu nu eram în Lunca, ci la moşia mea din Dedácĭ, nu departe de Deva, când a iruptŭ acéstă revoltă în comitatulŭ Zarandului. Capulŭ ei se ḍice că e unulŭ cu numele Horia; acesta, ca sĕ-şĭ ajungă scopulŭ sĕu revoluţionarŭ, a ţinutŭ icĭ-colea pe sub podurĭ conventicule secrete cu ţĕranii şi a hotărîtŭ ca loculŭ de adunare sĕ fiă la Mestécănĭ (ţinutŭ cunoscutŭ Ex. V.), în biserica ce se află pe unŭ dealŭ nu departe de drumŭ, departe de satŭ, şi în apropiere de Brad. Ordinulŭ acesta s'a lăţitŭ ca unŭ focŭ atâtŭ de iute dintr'unŭ satŭ într'altulŭ, încâtŭ în scurtŭ timpŭ s'a aflatŭ la loculŭ hotărîtŭ o grămadă colosală de ţĕranĭ; aicĭ apoi haiduculŭ scóse o patentă scrisă cu litere de aurŭ şi o cruce de aurŭ, ce le avea la sine (D-ḍeu şcie de unde) şi le arătă adunării întrebându-o, décă dă creḍĕmêntŭ acestui semnŭ. Şi după ce adunarea a rĕspunsŭ într'unŭ glasŭ cu da, s'a ţinutŭ rĕutăciosulŭ conciliu, în care s'au juratŭ cu toţii sĕ stêrpiască totalŭ nobilimea de aicĭ. Nu se póte descrie, ce cruḍimĭ ne mai auḍite au sĕvêrşitŭ aceştĭ ţĕranĭ; ei umblă încóce şi încolo, ca leii sĕlbaticĭ, sbiară şi turbéză contra nobililorŭ, pe carĭ îi omóră fără milă, nu cruţă nicĭ unŭ sexŭ, nicĭ chiarŭ pe fiulŭ din pântecele mamei, caselorŭ şi satelorŭ nemeşescĭ le punŭ focŭ şi au şi prefăcutŭ pân'acum în cenuşe Bradulŭ, Cristiorulŭ şi Ribiţa din comitatulŭ Zarandului, unde locuiau cei mai mulţĭ nobilĭ, póte numai 3 au scăpatŭ dintre ei cu viéţă; dér nu s'au mulţămitŭ cu atâtŭ, ci după ce n'au mai găsitŭ în districtulŭ Zarandŭ nicĭ unŭ nobilŭ şi după ce în scurtŭ timpŭ se strînserĕ mai multŭ ca 10,000 de ţĕranĭ au năvălitŭ, fără de a perde timpulŭ, cu furia lorŭ înspăimêntătóre în comitatulŭ Huniădórei de lângă Murĕşŭ; aicĭ au arsŭ Branicĭca, N. Nemeti, Şoimuşŭ, Dedacĭ până la... Cióra; nimicŭ nu scapă de furia lorŭ. Eu mĕ temŭ, că décă nu se va stîrpi acum cu totulŭ acéstă revoluţiă, la primăvéră furia lorŭ nestînsă va isbucni cu mai mare forţă şi astfelŭ se va prăpădì décă nu tótă ţéra, celŭ puţinŭ o parte din ea.

»Escel. Vóstră, Bunule Domnŭ! Eu am mai avutŭ ocasiune în Genua sĕ vĕdŭ unŭ rĕsboiu de ţĕranĭ şi totodată noroculŭ de a experia, ce este unŭ rĕsboiu de ţĕranĭ, dér revoluţia de aicĭ este peste mĕsură înspăimêntătóre, şi de aceea credŭ după neînsemnata mea părere, că ar fi consultŭ şi bine după axioma latină *principiis obsta*, căcĭ am experiatŭ deja în călĕtoria, ce am făcut'o în véra trecută la Tĕrgu-Murĕşului în cause procesuale, ce ură şi mănia grozavă nutrescŭ ţĕranii în inimile lorŭ totuşĭ n'am creḍutŭ, că acéstŭ focŭ mistuitorŭ va lua flacărĭ încă în tómna acésta."

In 12 Noemvre era neplăcuta veste, cum o numia împĕratulŭ, cunoscută şi în Viena. Cu 3 ḍile mai înainte s'a încunosciinţatŭ împĕratulŭ despre resultatele ordinaţiunilorŭ sale în Transilvania. Acum trebuia printr'o stafetă sĕ ordone statariulŭ contra agitatorilorŭ.

Se povestia, că împĕratulŭ consideră rapórtele venite ca exagerate. Consiliulŭ de rĕsboiu avisà pe comandantulŭ sĕ procédă în tóte în înţelegere cu guvernulŭ. Spaima era cu atâtŭ mai mare, cu câtŭ deja în 13 Noemvre a ajunsŭ petiţiunea comitatului Caraşiu care cerea miliţiă contra poporului neliniştitŭ. Totŭ de odată a raportatŭ Gr Iancovicĭ din Timişóra, că poporulŭ de acolo se bucură de veştile din Transilvania şi că poftesce, sĕ fiă pretutindenea aşa.

Generalulŭ Preiss credea, că e mai bine, de nu va face nimicŭ. Noi amŭ trebuitŭ sĕ constatămŭ acésta, căcĭ numai astfelŭ se esplică cursulŭ de mai târḍiu alŭ revoluţiunei; Ungurii atacaţĭ în primile 14 ḍile, au fostŭ numai la ei avisaţĭ şi lipsiţĭ de scutulŭ legii. Miliţia era avisată, „ca câtŭ timpŭ nu va veni ordinŭ dela Bellicum, sĕ se retragă, dér sĕ nu dea focŭ."

(Va urma.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 29 Martie st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	101 85	Bonurĭ croato-slavone	104.50
Rentă de hârtiă 5%	88 55	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	150.35	Imprumutulŭ cu premiu ung.	121.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98 80	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	123.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	126 —	Renta de hârtiă austriacă	80.65
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 50	Renta de arg. austr.	81.70
Bonurĭ rurale ungare	104.50	Renta de aurŭ austr.	113.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50	Losurile din 1860	133.25
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.50	Acţiunile băncei austro-ungare	886 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 50	Act. băncei de creditŭ ung.	294.75
Bonurĭ rurale transilvane	104 50	Act. băncei de creditŭ austr.	285.60
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6.02
		Napoleon-d'orĭ	10 12
		Mărcĭ 100 împ. germ.	62.70
		Londra 10 Livres sterlinge	127.80

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 16 Martie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	91—	91½
Renta rom. amort. (5%)	94—	94½
» convert. (6%)	84—	84½
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	35—	36—
Credit fonc. rural (7%)	100—	101½
» „ „ (5%)	84½	85—
» » urban (7%)	96½	97¼
» » » (6%)	91—	92—
» » » (5%)	81—	82—
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	18.¼	18.¾
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01	2.02

Cursulu pieţei Braşovu

din 30 Martie st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.45	Vênd.	8.49
Argint românesc	»	8.40	»	8.45
Napoleon-d'orĭ	»	10.07	»	10.11
Lire turcescĭ	»	11.40	»	11.45
Imperialĭ	»	10.40	»	10.45
Galbenĭ	»	5 96	»	6.01
Scrisurile fonc. »Albina» 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	112.—	»	113.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi postaultimă.

ADMINISTR. „GAZ. TRANS"

Nr. 180/1887
a. f. sc. c. d.

Licitaţiune scădĕtóre cu oferte

pentru

ridicarea noului edificiu gimnasialŭ în Năsĕudŭ.

Administraţiunea fondurilorŭ scolastice centralĭ din districtulŭ Năsĕudŭ voesce a edifica o localitate nouă pentru gimnasiulŭ românescŭ gr. cat. din Năsĕudŭ pe temeiulŭ actelorŭ şi a planului de edificare aprobate cu unele întregirĭ de cătră ministrulŭ reg. maghiarŭ pentru cultŭ şi învĕţămêntulŭ publicŭ cu rescrisulŭ ddto 26 Faurŭ 1887 Nr. 202 conformŭ cărora cere trebuinţa a se efectui:

1.	Săpătura şi altŭ lucru de pămêntŭ în preţŭ de	490	fl.	44	cr.
2.	lucru de zidarŭ	72.807	„	58	„
3.	„ „ pietrarŭ	6,121	„	03	„
4.	„ „ lemnarŭ	10,381	„	21	„
5.	„ „ sculptorŭ	931	„	60	„
6.	„ „ ferŭ	10,078	„	38	„
7.	„ „ mĕsarŭ, coloritorŭ cu lacŭ şi colóre, apoi de glăjarŭ (sticlarŭ)	14,978	„	94	„
8.	lucru de dulgherŭ (bleharŭ)	2,559	„	73	„
9.	„ „ acoperitŭ cu şirepurĭ (ţigle)	1,744	„	86	„
10.	lucrurĭ diverse	1,242	„	—	„
	la olaltă	121,335	fl.	77	cr.

Aceste lucrurĭ se vorŭ da la unŭ întreprindĕtorŭ séu la mai mulţĭ pe calea licitaţiunei minuende cu oferte.

Ofertele trebue sĕ fiă compuse în scrisŭ, timbrate, sigilate bine cu ceară tare de sigilatŭ şi din afară se pórte suprascripţiunea: **„Ofertŭ la redicarea noului edificiu gimnasialŭ în Năsĕudŭ"** şi sĕ se dea la protocolulŭ de intrate alŭ comisiunei administrătóre de fondurile scolastice centralĭ districtualĭ în Năsĕudŭ, séu sĕ se trimită pe postă sub adresa acestei comisiunĭ până în **25 Aprilie 1887 la 6 óre după amédĭ.**

Deschiderea ofertelorŭ o întreprinde comisiunea numai decâtŭ după trecerea terminului pentru insinuarea lorŭ.

După terminulŭ defiptŭ oferte nu se vorŭ mai accepta, şi cele ce vorŭ întra vorŭ fi reieptate.

Ofertele înlăuntrulŭ lorŭ voiŭ avé a cuprinde:

a) Determinarea că voiesce oferintele a fi întreprindĕtorŭ generalŭ pentru tóte lucrările enumĕrate aicĭ mai susŭ sub 1—10 séu numai la unele din ele, în care casŭ va arĕta cu numĕrulŭ, care lucru voiesce a-lŭ efectui.

b) Suma procentelorŭ câte voiesce a-le scări séu lăsa din preţulŭ preliminatŭ, atâtŭ cu cifre câtŭ şi negreşitŭ şi cu litere.

c) şi dovéda că întreprindĕtorulŭ posede capacitatea formală şi materială de a efectui clădirea şi dechiaraţiunea espresă că oferintele a cetitŭ, studiatŭ şi a priceputŭ bine condiţiunile edificărei, precum descrierea edificiului, planurile, preliminarulŭ de spese, tabla de preţurĭ şi preste totŭ întregŭ elaboratulŭ de edificare şi că spre comprobare a iscălitŭ tóte documentele respective, asemenea că cunósce şi înţelege din vorbă 'n vorbă condiţiunile de licitaţiune şi se supune lorŭ fără nicĭ o condiţiune séu observare.

d) Oferintele sĕ fi pusŭ în ele suma de 5% a sumei preliminate pentru lucrulŭ, la a cărui efectuire se oferesce şi anume séu în banĭ gata séu în hârtii de statŭ scădute sub 10% sub preţulŭ dilei de **25 Aprile 1887** ca vadiu la întreprindere, care în casŭ când ar ajunge a fi oferintele celŭ acceptatŭ, ilŭ va întregi la 10% spre a servi de cauţiune, ce se póte face şi în ipotecă pupilară.

e) Iscălitura cu mâna proprie a întreprindĕtorului puindu-şĭ şi starea şi locuinţa.

Documentele de edificare şi ordinaţiunea ministerială Nr. 202 din 1886 se potŭ vedé aicĭ în cancelaria administraţiunei fondurilorŭ scolastice centralĭ până la terminulŭ însinuărei ofertelorŭ în órele dela 8 până la 12 înainte de prândŭ şi dela 3 până la 6 după prândŭ.

Subscrisa comisiune îşĭ reservă dreptulŭ de a accepta séu reiepta fără restrîngere şi fără ceva îndatorire orĭ care ofertŭ, fără privire la suma cuprinsă în elŭ séu la persóna, care l'a, datŭ orĭ în generalŭ orĭ în specialŭ, orĭ singuraticŭ, orĭ cumulativŭ, pentru oferinte însĕ e îndatoritorŭ din momentulŭ predărei la protocolulŭ de întrate, din care minutŭ rĕmâne legată şi cauţiunea séu vadiulŭ şi oferintele rĕmâne rĕspundĕtorŭ şi personalminte pentru ofertulŭ seu.

Despre acceptarea séu reieptarea vr'unui ofertŭ se va hotărî în timpŭ de 14 dile începênd din **25 Aprilie 1887,** pe când vadiele oferenţilorŭ neacceptaţĭ se vorŭ restitui fără amânare.

Din şedinţa comisiunei administrătóre de fondurile scolastice centralĭ districtualĭ.

Năsĕudŭ, 9 Martie 1887.

Preşedintele: **Ionŭ Ciocanŭ.** Secretarulŭ: **Ioachimŭ Mureşianu.**

Láttam:

Beszterce, 1887 17/3.

Br. Bánffy Dezső, főispán, kir. biztos. 3—3

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.